

DM. De Morgen

De Morgen WEBSITE 20/08/2025 - 03:00

'Zullen werkgevers nog mensen vinden?': nieuwe nachtwerkers dreigen premie te verliezen, en dat kan de sector voelen

De geplande hervorming van de premies voor nachtwerk kan werknemers honderd tot driehonderd euro per maand kosten. Dat becijferden denktank Minerva en vakbond ACV. Zullen er dan nog genoeg gegadigden zijn om 'de nacht' te doen?

"Natuurlijk speelden de premies een rol: ik kon voor hetzelfde werk als overdag 20 procent meer betaald worden." Saïd Abarkan (51) twijfelde dertig jaar geleden niet toen DHL hem een nachtelijke job op de luchthaven aanbood: zo kon hij als starter meteen een mooi loon verdienen.

"Eerst zag ik het gewoon als iets om mee te beginnen terwijl ik uitkeek naar iets anders", zegt hij. "Maar na verloop van tijd merkte ik dat het werken 's nachts leuk was en de sfeer in de ploeg goed. Intussen is mijn privéleven er ook op afgestemd. En: het betaalt beter."

Die premies zijn er niet zomaar. Eigenlijk mogen bedrijven in ons land niet vragen dat werknemers werken tussen 20 uur en 6 uur. Natuurlijk zijn er een paar sectoren waarin dat wel gebeurt. Anders zouden pakweg ziekenhuizen 's ochtends niet over de juiste chemostalen beschikken: die laatste sorteert en verzendt Abarkan 's nachts.

Het aantal sectoren waarin nachtwerk mogelijk is, ligt in België heel precies vast. Over het algemeen is avond- (10,2 procent) en nachtwerk (3,5 procent) in ons land minder ingeburgerd dan in de rest van Europa, waar dat respectievelijk op 11,8 procent en 4,8 procent ligt.

De bedrijfswereld klaagt al langer dat ze de concurrentieslag met het buitenland verliest. Om daar wat aan te doen, wil de federale regering nachtwerk verspoelen. Dat besloot ze in het zomerakkoord. Op officiële teksten is het nog wachten. Bedrijven zouden niet meer eerst een akkoord van de vakbonden moeten vragen. Daarnaast zouden ze enkel voor de uren tussen middernacht en 5 uur nog premies moeten uitbetalen. Arizona wil die hervorming enkel doorvoeren in de logistiek en e-commerce en enkel voor nieuwe contracten. Mensen die nu al werken tijdens de nacht zullen dat kunnen blijven doen aan de huidige voorwaarden.

Schatkist

De christelijke vakbond ACV-CSC en denktank Minerva probeerden de impact van de hervorming te berekenen voor de 32.000 nachtwerkers (24 uur tot 5 uur) en 140.000 avondwerkers (19 uur tot 24 uur) in ons land. Nieuwe werknemers in vervoer of logistiek zouden door de hervorming al gauw zo'n 116 euro bruto minder verdienen per maand, becijferde Olivier Malay (ACV-CSC en denktank Minerva).

Momenteel hebben zij een minimumloon van 2.789 euro. Nachtpremies bedragen er minimaal 12,5 procent van dat brutoloon. In de voedingshandel liggen de premies (30 procent) en minimumloon (3.045 euro) hoger. Nieuwe werknemers dreigen na de hervorming 343 euro bruto per maand minder aan premies te krijgen. "Dat zijn conservatieve schattingen", zegt Malay. "Sommige bedrijven geven hogere premies of hogere lonen."

In tweede instantie maakte Malay ook de denkoefening: wat zou er gebeuren mocht deze hervorming wel gelden voor alle huidige avond- en nachtwerkers? In zo'n geval loopt de staatskas bijna 20 miljoen euro mis aan sociale bijdragen en belastingen, berekende hij.

Al is dat een beetje kort door de bocht, menen professor e-commerce Roel Gevaers (UAntwerpen) en professor arbeidsmarkt Sarah Vansteenkiste (Steunpunt Werk - KU Leuven). "Het is perfect mogelijk dat er zich na de hervorming meer bedrijven hier vestigen", zegt Gevaers. "In zo'n geval kan het aantal werknemers stijgen en dus ook de inkomsten voor de fiscus."

Ook bevoegd minister van Werk David Clarinval (MR) wijst in een reactie op de mogelijkheden: "De banen die elders worden gecreëerd, zouden jongeren, laaggeschoolde werkzoekenden en werknemers die zich omscholen, ten goede kunnen komen."

Gezondheid

Het punt van Malay blijft vooral: dit is een dure maatregel waarvan niet zeker is of die zal werken. De (hoogte van de) premies doet ertoe. Avond- en nachtwerk is schadelijk voor de gezondheid. Werknemers verwachten daarom dat er iets tegenover staat.

Zowel Abarkan als Mario Wuytack (47), die werkt voor Amcor, dat onder andere folies voor balen stro maakt, horen collega's vaak zeggen dat ze "ermee stoppen als de premies er niet zouden zijn", zegt die laatste.

Abarkans bazen zeggen hem als vakbondsafgevaardigde bij ACV-Transcom dat ze nieuwe werknemers dezelfde premies willen blijven betalen. "We zien hier veel mensen starten en bijna allemaal meteen stoppen", zegt hij.

"De vraag is dus evenzeer: zullen werkgevers mensen vinden als ze minder premies uitbetalen?", zegt onderzoeker Sam Desiere (UGent). Hij voerde in 2022 onderzoek met de vraag vanaf welke premie werknemers onregelmatig werk overwegen. Voor nachtwerk bleek die voor de gemiddelde werknemer op een premie van 36 procent te liggen – toen 5,5 euro per uur.

Onder dat gemiddelde schuilen grote verschillen. Jonge en kortgeschoolde werknemers kiezen sneller voor avond-, weekend- of nachtwerk. Daarom pleit Vansteenkiste voor het systeem dat Nederland sinds enige tijd hanteert. Werknemers met een fysiek zwaar beroep, zoals nachtwerk, krijgen na verloop van tijd het aanbod om te veranderen naar een fysiek minder zware job.

"Je mag nachtwerk niet onderschatten", zegt Wuytack. Hij deed het twintig jaar aan een stuk. Ook hij begon er meteen na school mee en ook bij hem speelde de verloning daarin een grote rol. "Maar ik heb die 300 euro extra loon per maand met plezier ingeleverd", zegt Wuytack, die sinds kort geen nachten meer doet. "Ik heb veel gezondheidsproblemen gehad. Sinds ik overdag werk, voel ik me opnieuw frisser en heb ik meer energie."

In een eerdere versie van dit artikel stond niet dat de regering de uren voor nachtwerk enkel voor logistiek en e-commerce wil aanpassen. Dat werd aangepast.

Pieter Gordts